

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" marta numurā ... 2
- LLKC sāk darbu augkopības laboratorijā ... 2
- Vīstu labturībai – laba barība un ventilācija ... 4
- Gada ienākumu deklarācijas sagatavošana saimnieciskās darbības veicējiem par 2016. gadu ... 5
- Dažādā saimnieciskā Norvēģijas laukos ... 6
- Kas nepieciešams bioloģisko upēņu audzēšanai ... 8
- LLKC konsultanti palīdzēs mazajām saimniecībām ... 9
- Bauskas partnerībai – 1,6 miljonu finansējums ... 10
- Partnerība laukiem un jūrai aicina uzdrīkstēties ... 10
- Ilgtspējīga lauku teritorijas attīstība Dobeles pusē ... 11
- Meža putni atgriezušies, kas jāzina ... 12
- Pēdējais uzrāviena balsojums par KLP ... 13
- Piena cenas stabilas, tirgus – nestabils ... 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2017. gada maijā ... 14
- LLKC dibina Klientu konsultatīvo padomi ... 15
- Brāļi Baloži sākuši izgatavot ģitāras ... 15

AKTUALITĀTES

PIETEIKŠANĀS PLATĪBU MAKSĀJUMIEM ATVĒRTA

Lauksaimnieki no 11. aprīļa līdz 22. maijam aicināti Lauku atbalsta dienestā (LAD) pieteikties platību maksājumu atbalsta saņemšanai.

Pieteikumus varēs iesniegt vēl līdz 15. jūnijam, taču tādā gadījumā tiks piemērota kavējuma sankcija. Šogad platību maksājumu atbalsta saņemšanai noteiktas vairākas izmaiņas, jo grozīti Ministru kabineta 10.03.2015. noteikumi Nr. 126 "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem".

Kādas izmaiņas ir tiešo maksājumu saņemšanā?

Lauksaimnieks informāciju par atsevišķiem zemes gabaliem vienotajā iesniegumā sniedz atbilstoši zemes izmantošanas veidam un audzētajam kultūraugam, norādot tā kultūrauga kodu, kas ir iesēts, vai aug līdz 25. jūnijam un dominē līdz 31. augustam, pārsniedzot 60% no laukā augošajiem augiem, tajā skaitā starptiem, kas iesējušies dabiski.

Kādas izmaiņas attiecas uz zālaugu audzētājiem?

Lauksaimniecības zemi, kurā sēj vai audzē stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, iesniegumā deklarē kā ilggadīgo zālāju, ja:

- iepriekšējā gadā platība tika deklarēta kā ilggadīgais zālājs;
- vismaz 5 iepriekšējos gadus pēc kārtas audzēja dabiski veidojušās (pašiesējušās) vai kultivētas (sētas) stiebrzāles, vai citus lopbarības zālaugus (arī tad, ja šajā laikposmā zālāju platība, izņemot aizsargājamo ekoloģiski jutīgo zālāju platību, bija uzarta un sākotnēji augušās zāles lopbarības vietā ir iesēta cita zāles lopbarība).

Ja lauksaimniecības zemes platība gadā pirms un pēc nedeklarēšanas perioda vienotajā iesniegumā ir deklarēta kā stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu aizņemta platība atbilstoši kultūraugu kodiem 710 (ilggadīgie zālāji) vai 720 (aramzemē sētu stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu maisījums), to uzskata par stiebrzāļu vai lopbarības zālaugu aizņemtu platību gadā, kad šī platība netiek deklarēta vienotajā iesniegumā.

Precizēti labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi

Noteikumos noteikts, ka tieši vai netieši neievada pazemes ūdeņos piesārņojošās vielas, kas minētas normatīvajos aktos par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī, un šīs vielas saturošus produktus, tostarp degvielu, eļļu un smērvielas, notekūdeņus, mēslošanas līdzekļus, augu aizsardzības līdzekļus, mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus, biocīdus, ja nav saņemta atbilstoša atļauja atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī. Minētas vielas un tās saturošie produkti ir lietojami vai uzglabājami veidā, kas nepieļauj šo vielu netiešu noplūdi pazemes ūdeņos. To tvertnēm, konteineriem un iepakojumam ir jābūt cieši noslēgtiem, bez sūces vai mehāniskiem bojājumiem, un tos glabā uz pamata, kurā nav plaisu, lai nepieļautu šo vielu nonākšanu zemē un izsūkšanos cauri augsnei vai nogulumiežiem.

► 3. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIŠ" MARTA NUMURĀ

Žurnāla marta numurā intervija ar Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektoru Māri Balodi par putnu gripas draudiem, Āfrikas cūku mēra (ĀCM) izplatību, piena kvalitāti Latvijā un citiem aktuāliem jautājumiem. Māris Balodis: "Āfrikas cūku mēra iesaļošana ES ir tikai sākuma stadijā. Ar šo slimību nāksies cīnīties gadiem."

Saimnieka pieredzes rubrikā raksts par a/s "Lopkopības izmēģinājumu staciju "Latgale"", kur tapusi jauna ferma 500 slaucamajām govīm. Uzņēmuma vadītāja Valentīna Sarkane iepazīstina ar fermā uzstādītajām tehnoloģijām un stāsta par nākotnes plāniem. Savukārt par gaļas lopu audzēšanas pieredzi stāsta Cesvaines novada "Kalna Vēveru" saimnieks Jānis Ulpe, bet par savu pieredzi aitkopībā – jaunā zemiece no Jaungulbenes Ilva Šimone.

Kāda no ekonomiskā viedokļa bijusi "jostas savilkšanas" cena aizvadītajos divos gados piena lopkopībā, var noskaidrot, izlasot LLKC ekonomikas konsultanta Raivja Andersona rakstu. Par priekšrocībām, ko dod

teļu ēdināšana ar pienu neierobežotā daudzumā pirmajās dzīves nedēļās, stāsta SIA "Baltu veterinārija" lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanas speciāliste Anita Leitāne-Osīte. Savukārt par teļu atragošanas metodēm var izlasīt LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktore Silvijas Dreijeres rakstā.

Gaļas lopu audzētājiem būs interesanti noskaidrot zīdītājgovju skaita izmaiņas un audzēšanas aspektus LLKC lopkopības speciālistes Daiņas Baltiņas rakstā. Savukārt LLKC Krāslavas biroja lopkopības konsultante Anda Leikuma skaidro gaļas šķirnes teļu ieguvu un augšanas rādītāju ietekmējošos faktorus. Lopkopjiem lietderīgs būs arī LLKC Preiļu biroja augkopības konsultantes Ineses Magdalenokas raksts par zālāju kopšanu un ierīkošanu.

Žurnālā arī raksts par zirgkopību – žurnāliste Dace Millere sarunājas ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācībspēku, sertificētu zirgu vērtētāju Laini Orbidāni par Latvijas ardeņu zirgu šķirnes saglabāšanas programmu.

Žurnālā, kā ierasts, saimnieku aptauja, ziņas no ārvalstīm, Latvijas aktualitātes un jaunumi likumdošanā. Tāpat arī padomi saimnieka veselībai, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2017_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **■**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

LLKC SĀK DARBU AUGKOPĪBAS LABORATORIJĀ

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā (LLKC) darbu sākusi jauna augkopības laboratorija, kas piedāvā plašu pakalpojumu klāstu lauksaimniekiem.

Andris Skudra, LLKC augkopības konsultants: "Laboratorijā piedāvājam noteikt sēklu kvalitātes rādītājus: sēklu dīgļspēju, piemaisījumu īpatsvaru paraugā un 1000 sēklu masu, lai precizētu sēklu izsējas normu un nodrošinātu optimālu sējumu biežību. Ņemot vērā iepriekšējā gada nelabvēlīgos un mitros laika apstākļus ražas novākšanas laikā, var gadīties, ka sēklas materiāls ir cietis, tādēļ būtiski ir noskaidrot tā kvalitāti, lai nebūtu pārsteigumu uz lauka pēc sējumu sadīgšanas."

Augu veģetācijas periodā LLKC konsultanti ar jaunu aprīkojumu va-

rēs veikt arī slāpekļa satura monitoringu augos un nepieciešamā slāpekļa papildmēslojuma daudzuma noteikšanu, pamatojoties uz mērījumiem ar hlorofilmetru graudaugu sējumos.

Savukārt, lai noteiktu augsnes skābuma īpašības, konsultanti ar pH-metru nosaka augsnes reakciju un sniedz ieteikumus tās optimizēšanai, kā arī palīdz izveidot augu maiņu un sējumu struktūru atbilstoši augsnes īpašībām.

Laboratorijas pakalpojumi būs pieejami lauksaimniekiem un tiks izmantoti arī saimniecībās ierīkotajos izmēģinājumos pētāmo augu un augsnes analīzēm. Pakalpojumi tiek sniegti atbilstoši LLKC izstrādātam cenrādim.

Kontaktinformācija: augkopības konsultants Andris Skudra, tālr. 63050577. **■**

Iļze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

LLKC augkopības konsultants Andris Skudra iepazīstina ar jauno laboratoriju

Foto: Iveta Tomsone

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

► 1. lpp.

Kādus kultūraugus varēs deklarēt kā starpkultūras?

Kā ekoloģiski nozīmīgu var deklarēt platību, ko aizņem maisījumā sēti vismaz divi starpkultūru augi – vasaras rapsis, viengadīgā airene, baltās sinepes, eļļas rutks, auzas, facēlija, griķi vai vasaras vīķi, kas iesēti ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. septembrim, ja sējums saglabāts vismaz līdz 31. oktobrim. Platība uzskatāma par ekoloģiski nozīmīgu, ja vienotajā iesniegumā par kārtējo un iepriekšējo gadu attiecīgajā laukā deklarētais galvenais kultūraugs un starpkultūras augs pieder pie atšķirīgām sugām. Starpkultūru sēklu maisījumā katra kultūrauga sēklu masas īpatsvars veido vismaz 20% vai katra kultūrauga skaita īpatsvars veido vismaz 20%.

Piemēram, ja saimniecībā līdz 1. septembrim pēc galvenā kultūrauga (piem., kviešiem) novākšanas iesēj zaļmēslojumam vīķauzas, kuru sēklu procentuālā attiecība ir 25% vīķi un 75% auzas, tad šo platību var deklarēt kā starpkultūru, kuru augsne iestrādā pēc 31. oktobra. Starpkultūras 1 m² platība atbilst 0,3 m² ekoloģiski nozīmīgai platībai.

Precizēta prasība jauno lauksaimnieku atbalstam

Jauno lauksaimnieku atbalsts juridiskajai personai tiks piešķirts, ja to kontrolē jaunie lauksaimnieki un tiem pieder vairāk nekā 50% kapitāldaļas un ir paraksta tiesības, vai tie ir vienīgie zemnieku saimniecības īpašnieki ar paraksta tiesībām.

Mazo lauksaimnieku atbalsts

Mazo lauksaimnieku atbalsta pretendenti, ja neatbilst nosacījumiem: pieteiks mazāku platību, nebūs nopļauta platība u. c. divus gadus pēc kārtas, tiks izslēgti no atbalsta saņemšanas shēmas.

Izmaiņas bioloģiskās lauksaimniecības atbalstā

Veikti grozījumi arī MK 07.04.2015. noteikumos Nr. 171. "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā", kur noteiktas izmaiņas, pretendējot uz bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu.

Atbalsta pretendenti, kuriem ir spēkā esošas saistības, 2017. gadā nevar tās

paplašināt (izņemot pieļaujamās 10% robežās). Platības var paplašināt par dārzeņu, kartupeļu un ilggadīgo stādījumu platībām, kā arī, ja 2016. gadā saimniecība sertificēta pirmo reizi, bet nepieteicās maksājumiem, tad par 2016. gada nosertificēto platību, bez kultūraugu ierobežojuma. Jaunas saistības var uzņemties arī, ja 2017. gadā saimniecība sertificēta pirmo reizi, lai īstenotu projektus jaunajiem lauksaimniekiem vai mazo saimniecību attīstīšanu (bez kultūraugu ierobežojuma). Savukārt, ja saimniecība platības, kas iepriekš bija pieteiktas atbalstam pasākumā "Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā", pārveido par platību, kas pretendē uz bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu, tad jāievēro, ka nedrīkst pārsniegt iepriekšējo saistību platību un atbalsts tiks maksāts tikai par dārzeņu, augļu koku vai ogulāju platībām.

Sākot no 2018. gada, ne vēlāk kā otrajā saimniekošanas gadā lauksaimniekam jānodrošina minimālie ieņēmumi vismaz 200 eiro/ha (pēc 2017. vai 2016. gada pārskata vai ienākumu deklarācijas datiem).

Izmaiņas nosacījumos bioloģiskajiem lauksaimniekiem, pārņemot saistības

Saistību pārņemšanas gadījumā prasība – ne vēlāk kā otrajā saistību gadā apgūtas bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas ražošanas pamatiemaņas (izņemot tās saimniecības, kurām ir noslēdzies pārejas periods), apmeklējot vismaz 160 stundu ilgu apmācības kursu par bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm – katram saistību pārņēmējam jāizpilda līdz 30. maijam nākamajā gadā pēc saistību pārņemšanas gada. Ja noteiktajā termiņā mācības nav izietas, tad piemēro samazinājumu (50%).

LLKC piedāvā lauksaimniekiem tālmācības mācību kursu "Bioloģiskā lauksaimniecība", kuru sekmīgi nokārtojot, var saņemt apliecību. Reģistrācija mācībām un kontakta informācija pieejama LLKC mājaslapā sadaļā *Tālākizglītība*.

Ierobežojumi, saimniecībā uzturot papuvi

Ja atbalsta pretendenta saimniecībā papuves platība aizņem vairāk nekā 25% no kopējās saimniecības aramzemes platības, atbalstu piešķir par to platības daļu, kas nepārsniedz 25% no kopējās aramzemes platības.

Kur var pieteikties uz platību maksājumu atbalstu?

Platību maksājumu pieteikums jāiesniedz LAD elektroniskā pieteikšanās sistēmā (EPS). Iesniedzot pieteikumu elektroniski, lauksaimnieks varēs izvairīties no datu neprecizitātes kļūdām un citām neatbilstībām, jo sistēma savlaicīgi par to brīdina un dos iespēju tās novērst pirms iesniegšanas. Ja iesniegumā netiks konstatētas neprecizitātes, tad maksājumus varēs saņemt ātrāk. Šajā gadā EPS sniegs arī atgādinājumu, ja lauksaimnieks būs aizmirsis pieteikties uz kādu no iepriekšējā gadā pieteiktajiem atbalstu veidiem.

Lauksaimnieks, kura rīcībā ir mazāk nekā 10 ha lauksaimniecības zemes un kurš objektīvu apstākļu dēļ nevar iesniegt vienoto iesniegumu EPS, to var iesniegt papīra formā, līdz 10. maijam iesniedzot pieprasījumu LAD par vienotā iesnieguma veidlapas un lauku bloku kartes izsniegšanu.

Palīdzība platību maksājumu pieteikumu aizpildīšanai EPS

LAD reģionālās pārvaldes darbinieki dažādos pagasta centros organizē seminārus, kuros sniedz konsultācijas un palīdz aizpildīt platību maksājumu pieteikumus EPS. Informatīvo semināru un konsultāciju grafiks pieejams LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

Savukārt ieteikumus platību maksājumu saņemšanas prasību izpildē un konsultācijas platību maksājumu pieteikumu aizpildīšanā EPS sniedz LLKC sertificēti konsultanti. Lauksaimniekiem, kuriem nav pieejams dators ar interneta pieslēgumu, sertificēti konsultanti var palīdzēt reģistrēties EPS, izmantojot "Konsultantu moduli" – noslēdzot līgumu ar klientu, lauksaimnieku reģistrē EPS sistēmā un tiek sagatavots platību maksājumu pieteikums. Sertificētu konsultantu saraksts pieejams LLKC mājaslapā www.llkc.lv, kā arī informāciju var saņemt pagastu centros pie lauku attīstības konsultantiem.

Aicinām savlaicīgi pieteikties platību maksājumu atbalstam.

Ilze SKUDRA,
LLKC Augkopības
nodaļas konsultante
augkopībā
e-pasts: ilze.skudra@llkc.lv
tālr. 63050577

AKTUALITĀTES

VISTU LABTURĪBAI – LABA BARĪBA UN VENTILĀCIJA

Eiropu pāršalkušas drūmas vēstis par putnu gripas izraisītajām sekām, līdz aprīļa sākumam bīstamais vīruss vēl nebija skāris tikai Latviju un Igauniju. PVD noteicis, ka gripas dēļ putnus savā valā nedrīkst laist līdz 31. maijam. Ko darīt, kā uzlabot putnu labturību tik neierasti ilgā piespiedu “nebrīvē”?

Kā nodrošināt labturību, jautāju Naurim Vītolam, kura pārziņā ir divas saimniecības – brīvās turēšanas dējējvistu saimniecība SIA “Straupes ligzda” un bioloģiskā 2. pārejas perioda saimniecība SIA “EK ovo”, kura šogad kļūs par pirmo bioloģisko saimniecību Latvijā, kurā reģistrētas vairāk nekā 350 dējējvistas.

Nauris Vītols: “Martā parasti putnus no kūts ārā nelaižu, jo vidējā gaisa temperatūra vēl nav pietiekami augsta, – aukstums un mitrums nav piemēroti labiem ražošanas apstākļiem. Skatos, kādi laikapstākļi ir pavasarī, un tad arī pieņemu lēmumu, kad uzsākt putnu laišanu speciāli tam izveidotajos ārā gānību nožogojumos. Parasti tās ir aprīļa beigas – maija sākums, taču šogad tas būs jūnija sākums. Tā kā olu ražošana ir manu saimniecību pamatdarbība, ļoti nopietni sekoju līdzī savai putnu labturībai un veselības stāvoklim, jo jebkuras izmaiņas ietekmē dējību. Svarīga ir kvalitatīva barība, par to esmu pārliecinājies, novērojot dējību brīvās turēšanas kūtīs, kur izmantoju pārsvarā Latvijā ražotu barību, un bioloģiski turētu vistu dējību, kur līdz šim izmantoju kvalitatīvu Vācijā ražotu bioloģiski sertificētu barību. Lai bioloģiski sertificētu putnu gānāmpulku, ir jāievēro arī nedaudz atšķirīgas labturības prasības no brīvās turēšanas labturības prasībām – vairāk vietas uz laktas un lielāka grīdas platība katram putnam, taču galvenā atšķirība, protams, ir barība. Varbūt tieši šīs nelielās, bet tomēr atšķirības, nodrošina bioloģiskajā kūtī lielāku dējības procentu. Sekoju līdzī visiem apstākļiem kūtī, – pakaišiem jābūt sausiem, jānodrošina laba un pietiekama ventilācija, gaismas režīms. Tā kā izmantotā barība jau ir pilnvērtīga, pagaidām domāju, ka neko nemainīšu. Putniem ļoti nepatīk straujas pārmaiņas.”

Naura Vītola abas saimniecības Latvijas mērogiem salīdzinoši ir diezgan

Foto: Iveta Tomsone

Putnu labsajūtai ir svarīgs diennakts laikam atbilstošs apgaismojums

lielas, un tās jau var nosaukt par īstām ražotnēm. Tāpēc svarīgs ir arī nelielas saimniecības z/s “Zalkši” īpašnieces Gintas Šketres viedoklis. Gintas saimniecība arī ir bioloģiskā 2. pārejas perioda saimniecība, kura šogad saņems bioloģiskās saimniecības sertifikātu. Jau trešo gadu rūpīgi tiek veidots gānāmpulks, izmēģinot dažādas vistu šķirnes, lai atrastu saviem apstākļiem vispiemērotāko. Saimniecībā mīt dažādu vecumu un sugu dējējvistas un gaiļi, ir gan Bramas, gan Austrolapu, arī Lohmans un citu šķirņu vistas. Putni tiek baroti ne tikai ar graudaugu un pākšaugu maisījumu, bet papildbarībā visu gadu putnus baro ar svaigiem dārzeņiem, parasti tie ir sezonas dārzeņi no savas un citām bioloģiskajām saimniecībām – kāposti, burkāni, kabači, kartupeļi, bet ziemas periodā – pamatā sakņaugi. Gintu satrauc tas, ka putniem būs tik ilgi jādzīvo kūtī, jo šajā saimniecībā ļoti pievērš uzmanību putnu labsajūtai. **Ginta Škete:** “Saimniecībā veidojam pagaidu nojumi, kuras jumts būs no plēves, bet sienas veidotas no ļoti smalka sieta, lai nodrošinātu labu ventilāciju un nepieļautu saskari ar savvaļas putniem. Esmu sociālajos tīklos redzējusi saimniecību bildes, kur šādas nojumes veidotas tikai no plēves – tā gan nevajadzētu darīt! Putniem ļoti nepieciešams svaigs gaiss!”

Kā uzturēt putnu labsajūtu un veselību, tiem ilgstoši uzturoties kūtī, lūdzu padomu AS “Balticovo” zootehnikai **Nataljai Jevsejevai:** “Vissvarīgākais jebkurai putnkopim šobrīd ir tiešām pastiprināti pievērst uzmanību biodro-

šības pasākumu nodrošināšanai un ievērošanai, – neiet kūtī ar tiem pašiem apaviem un apģērbu, ar kuriem staigā pa ārējo saimniecības teritoriju, pie kūts durvīm ļoti svarīgi novietot ar dezinfekcijas šķidrumu piepildītu paklāju vai vanniņu. Būtiski arī dezinfekcijas līdzekļu traukus un paklājus regulāri iztīrīt un papildināt ar jaunu dezinfekcijas līdzekli. Par līdzekļu veidiem un lietošanas instrukcijām noteikti jautā jiet savam veterināram. Vislabākais būtu izveidot starptelpu vai vējveri starp ārā teritoriju un kūti, kurā var pārgērbties un pārvilkt apavus. Var izmantot arī vienreizējos apģērbus un uz apaviem uzvelkamus aizsargus. Jāatceras, ka kūtī nedrīkst ielaist nepiederošas personas, arī atbildīgo institūciju pārstāvjiem un veterināram ir jāievēro biodrošības prasības un jālieto vienreizējie aizsargapģērbi, ieejot jūsu kūtī. Ļoti svarīgi ir regulāri veikt deratizācijas un dezinfekcijas darbus, jo arī grauzēji un kukaiņi pārnēsā dažādus vīrusus un infekcijas – ne tikai putnu gripu. Barību un piedevas jāuzglabā sausā slēgtā telpā, noslēgtos traukos. Nekādā gadījumā nedrīkst pieļaut pelējuma rašanos. Putnu labsajūtai svarīgs ir diennakts laikam atbilstošs apgaismojums, svaigs gaiss, tīrība un higiēna, pilnvērtīga, kvalitatīva barība, nepieciešamības gadījumā, konsultējoties ar veterināru, var barībai pievienot putnu sugai, šķirnei un vecumam atbilstošas barības piedevas un vitamīnus. Jebkuras pārmaiņas putnu dzīvē ir jāievieš lēnām un pakāpeniski, jo putnus ļoti ietekmē stress.”

Solvita Gulbe, Latvijas Olu ražotāju asociācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJAS SAGATAVOŠANA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS VEICĒJIEM PAR 2016. GADU

Sākot ar 1. martu un beidzot ar 1. jūniju, fiziskām personām, kas veic saimniecisko darbību, tai skaitā individuālajiem komersantiem, zemnieku (zvejnieku) saimniecību un individuālo uzņēmumu īpašniekiem, kas maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), ir obligāti jāiesniedz gada ienākuma deklarācija.

Deklarācija jāiesniedz elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS).

Aizpildot deklarāciju EDS, daļa informācijas par personu tiek aizpildīta automātiski no VID rīcībā esošajiem datiem. Vēlos vērst uzmanību uz to, ka šie dati, kas aizpildās automātiski, ir jāpārskata. Praksē ir daudz gadījumu, kad deklarācijas D1 vai D3 pielikumos uzrādās ieņēmumi, kas, iespējams, nemaz neattiecas uz personu vai arī tie iekļaujas citā pozīcijā. Piemēram, var gadīties, ka kāds saimnieciskās darbības ieņēmums uzrādās D1 pielikumā, lai gan tas jau tiek iekļauts pašas personas sagatavotajā D3 pielikumā. Tādā gadījumā ierakstu no D1 vajadzētu dzēst. Ja to neievēro, var gadīties samaksāt valstij lielāku nodokli bez pamatojuma. Dažreiz ir gadījumi, kad arī pēc deklarācijas iesniegšanas VID veic kādus pārrēķinus jau iesniegtajās deklarācijās, kā rezultātā var tikt sarēķināta cita nodokļa summa. Arī tad iesaku rūpīgi pārbaudīt VID veikto pārrēķinu pamatojumu, jo arī šajos pārrēķinos var būt kļūdas. Nepārmaksājiet tur, kur tas iespējams!

Deklarācijas veidlapa

Būtisku izmaiņu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nav. Deklarācijas veidlapa ir

apstiprināta ar MK noteikumiem Nr. 568 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību" (MK noteikumi Nr. 568), kuros ir arī doti norādījumi deklarācijas aizpildīšanai. Saimnieciskās darbības veicējiem noteikti jāaizpilda deklarācijas D3 pielikums (ja vienkāršā ieraksta grāmatvedība) vai D3¹ pielikums (ja divkāršā ieraksta grāmatvedība).

Gatavojot D3 pielikumu, dati jāņem no "Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla" 13.–16. ailēm (ieņēmumi) un 19.–21. ailēm (izdevumi), kā arī no pamatlīdzekļu uzskaites kartiņām, vai reģistra izdevumos iekļauj pamatlīdzekļu nolietojumu. Bet jāatceras, ka ieņēmumi jāsašķir ar izdevumiem. Tas nozīmē, ka tos izdevumus, kas veikti 2016. gadā, bet neattiecas uz 2016. gada ieņēmumiem, deklarācijā neiekļauj. D31 pielikuma aizpildītāji papildus deklarācijai sagatavo arī individuālā komersanta finanšu pārskatu.

Minimālais nodoklis

Ja no saimnieciskās darbības aprēķinātais nodoklis ir mazāks par 50 eiro vai tā nav vispār, jāmaksā 50 eiro nodoklis izņemot:

- ja veiktas IIN vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) par darbiniekiem, vai ja veiktas VSAOI par sevi kā pašnodarbinātu personu;
- ja saimnieciskā darbība ir reģistrēta 2015. vai 2016. gadā, vai 2016. gadā saimnieciskā darbība izbeigta.

Nodokļa samaksas termiņi

Deklarācijā aprēķinātais IIN jāsamaksā sekojošos termiņos:

- ja nodoklis ir līdz 640 eiro – 16. jūnijs,
- ja nodoklis pārsniedz 640 eiro, to var iemaksāt budžetā 3 reizēs – līdz 16. jūnijam, 16. jūlijam un 16. augustam, katru reizi iemaksājot 1/3 no šīs summas.

IIN avanss

Reizē ar deklarāciju jāpagatavo arī avansa aprēķins atsevišķā formā. Aprēķina veidlapa un apraksts dots MK noteikumos Nr. 568. Lauksaimnieki drīkst izvēlēties maksāt avansa maksājumu par pusi no iepriekšējā gada apliekamā ienākuma.

Avansa maksājumi jāveic ne vēlāk kā 15. martā, ne vēlāk kā 15. jūnijā, ne vēlāk kā 15. augustā un ne vēlāk kā 15. novembrī.

Noderēs, aizpildot 2016.gada deklarāciju

- Neapliekamais ienākums no lauksaimnieciskās darbības – 3000 eiro.
- Gada neapliekamais minimums – 900 eiro (75 eiro x 12).
- Gada neapliekamais minimums pensionāram – 2820 eiro (235 eiro x 12).
- Atvieglojumu summa gadā par apgādībā esošu personu – 2100 eiro (175 eiro x 12).
- Atvieglojumu summa personai, kam noteikta invaliditāte:
 - * 1848 eiro gadā (154 eiro x 12) – personai, kam noteikta I vai II invaliditātes grupa;
 - * 1440 eiro gadā (120 eiro x 12) – personai, kam noteikta III invaliditātes grupa.
- Nodokļa papildu atvieglojumu summa personai, kam noteikts politiski represētās personas vai nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss, – 1848 eiro gadā (154 eiro x 12).
- Ārstniecības un izglītības attaisnoto izdevumu summas limits – 215 eiro (plānotajām operācijām un zobārstniecības pakalpojumiem nav limita).

"LAUKU LAPU"
IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas
vecākā speciāliste
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tālrs. 63050226

PIEREDZE

DAŽĀDĀ SAIMNIEKOŠANA NORVĒGIJAS LAUKOS

Gatavojot rokasgrāmatu par to, kā atvērt savu lauku labumu veikaliņu, devos pieredzes apmaiņā uz Norvēģiju, Romērijas apkārtni. Divu dienu laikā tapa skaidrs, – ideju dažādība tam, ko vēl bez tradicionālās lauksaimniecības iespējams darīt reģionos, ir neizsmeļama. Turklāt pašā saražoto, vismaz Norvēģijā, pircējam iespējams piedāvāt pavisam vienkāršā veidā.

Pārņēma alpaku burvība...

Kari Anne Elingsena pēc 20 gadu darba vadošā mārketinga uzņēmumā Oslo pieņēma lēmumu atgriezties vecāku mājās un sākt savu biznesu. "Man ir četri bērni un esmu pateicīga Dievam, ka man bija šāda iespēja – atgriezties un strādāt sev pašai. Domājot, ko darīt, iepazīnu dažādas jomas, tomēr dzīvnieki saistīja vairāk. Kad ieraudzīju alpakas, uzreiz tās iemīlēju – šie dzīvnieki mani apbūra! Tā 2012. gadā iegādājos pirmās trīs alpakas, pēc gada tām piedzima mazuli, un es sapratu, ko vēlos darīt, – paralēli to audzēšanai pārdošanas vajadzībām, apjautu, ka šie dzīvnieki ļoti piesaista arī tūristus, ģimenes ar maziem bērniem. Tādēļ alpakas pirkām vēl, un nu jau ganāmpulku veido 30 dzīvnieki."

Anne 2014. gada 1. maijā oficiāli vēra saimniecības durvis tūristiem. Lai gan nekāda speciāla reklāmas kampaņa netika veidota, vienas dienas laikā saimniecībā pavierojās 850 cilvēku no tuvākas un tālākas apkārtnes,

vēloties iepazīt alpakas, kas arī Norvēģijā ir ienācējas.

Kopš tā laika no maija līdz septembrim saimniecība apmeklētājiem piedāvā iespēju aplūkot alpakas, pabarot tās, nofotografēties ar dzīvniekiem un baudīt apkārtnes lauku mieru. Nelielā telpā, vienā no vecā šķūņa daļām, Anne iekārtojusi mazu veikaliņu, kurā var iegādāties trikotāžas apģērbu mazuļiem un sievietēm no garšpalvu aitu un alpaku vilnas. Savu alpaku vilnu viņa gan pati nepārstrādā. To nodod vērtuvē, kur sagatavo dziju, kas nonāk pie dažādiem ražotājiem, kuri tad arī piegādā Annes veikaliņam dažādus apģērbus. Laikam ejot, viņa iepazīsusi citas apkaimes saimnieces, un nu veikala plauktos rodama arī kaimiņu produkcija – vaska sveces, rotaslietas, dažādi adījumi.

Saimniecība piedāvā arī iespēju rīkot bērnu ballītes grila mājā vai jau minētā šķūņa augšstāvā, kurš izskatās tieši tā, kā daudzi šķūņi Latvijā – vecu dēļu grīdas, nedaudz šķirbains dēļu jumts un dēļu galdi uz vienkāršiem stēķiem, pie kuriem ieturēt maltītes. Šo iespēju iecienījuši arī jaunlaulātie. Tomēr šķūņa ēka ir piemērota vien izmantošanai vasarā. Tādēļ Anne sapņo par iespēju uzbūvēt jaunu ēku, kas būtu lietojama arī gada aukstajos mēnešos.

Pārsteidzošs ir vēl kāds pakalpojums, ko piedāvā šajā saimniecībā. Vietējā pašvaldība ar Anni noslēgusi sadarbības līgumu par bērnu ar attīstības traucējumiem izglītošanu saimniecībā. "Tas ir mans sirds darbs," kļūsi nosaka saimniece.

Foto: Ilze Rūtenberga-Bērziņa

Foto: Ilze Rūtenberga-Bērziņa

Maritas Reijas Karlsenas izveidots olu veikaliņš

No žurnālistikas – pie vistām

Maritas Reijas Karlsenas saimniecība specializējusies vistu audzēšanā. Senatnīgajā norvēģu sētā līdzās autentiskām, sarkanbrūnām ēkām uzbūvēta mūsdienīga vistu novietne vairākiem tūkstošiem kluksstētāju. Visu gadu putni pavada iekštelpās, tādēļ Eiropā kļīstošā putnu gripa saimnieci nebiedē. "Viņas jūtas ļoti labi, jo atrodas plašos būros, kuros var staigāt, viņām pieejama grants un ūdens, ir pietiekams apgaismojums," skaidro saimniece.

Necilu būdiņu pagalma vidū rotā uzraksts "Gardsbutikk" jeb saimniecības veikals, kas ir saimnieces lepnums. Tajā rodami dažādi ievārijumi, vaska sveces, aitas un, protams, olas. Namiņš tiek atvērts tikai tad, kad atbrauc pircējs, vai, kad Norvēģijā tiek rīkotas ikgadējās dienas lauku saimniecībās.

Taču interesanti, ka pie olām var tikt, neejot minētā veikala telpās un, pat neuzmeklējot saimnieci. Tieši pirms ieejas vistu kūtī ir maztītiņa priekštelpa, kuras durvis vienmēr ir vaļā (atšķirībā no vistu kūts).

► 7.lpp.

Alpaku saimniece
Anne Elingsena

Foto: Ilze Rūtenberga-Bērziņa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6.lpp.

Uz galda atrodas olu kastītes, bundžiņa naudai, kā arī burtnīca. Tajā pieraksts, kad un cik olu paņēmis, naudu atstājot bundžā. Vienkārši.

Nelielam ieskatam cenas vistu kūts priekšelpā: 30 olas – 6 eiro, 12 brūnās olas – 2,70 eiro, 15 kg kartupeļu – 11 eiro.

Šajā sētā nule izremontēta sena dzīvojamā ēkā, kuras divās istabās vasarā plānots uzņemt ceļiniekus. Tā kā Marita ir arī fotogrāfe, tad nama pirmajā stāvā izveidota neliela fotostudija, kurā var īstenot dažādas fotosesijas.

1000 cūku pagalmā pie viesu nama...

Šo saimniecību vispirms pamānām, pateicoties lielam plakātam, kas vēsta, ka šejienes mežiņā pieejamas atraktīvas gaisa takas brīvā laika pavadīšanai. Vēlāk uzzinām, ka aktivitāšu parkā pieejama arī kafejnīca, kurā pasniedz ēdienus no vietējās produkcijas, izveidotas arī atpūtas vietas, kur ērti baudīt līdzpaņemto maltīti.

Iebraucot saimniecības plašajā stāvlaukumā, skatam paveras vēl vairākas lielas un skaistas ēkas. Vienā no tām, kas piedāvā semināru telpas, ēdināšanu un naktsmītnes 120 cilvēkiem, ieturam pusdienas. Baudot tiešām lieliski pagatavotu mencu, uzklausām saimnieces stāstīto, kā šī vieta no veca šķūņa pārtapusi gaumīgā, mūsdienīgā un elegantā atpūtas vietā. "Tā kā vīram pieder cūku komplekss ar 1000 cūkām, bet man šis bizness nepatīk, domāju, ko es varētu iesākt. Vienmēr ir patīcis viesmīlības bizness, tādēļ nolēmām, ka es varētu tādu izveidot un attīstīt," stāsta saimniece. "Būtiska nozīme tam, ka izšķīrāmie par šādu soli, ir Oslo tuvums, – galvaspilsēta no mums atrodas tikai 30 kilometru attālumā. Turklāt esam pusceļā starp galvaspilsētu un Oslo lidostu. Līdz ar to mums teju katra darba diena ir rezervēta konferencēm vai semināriem, kas papildināti arī ar pusdienām. Tās gatavo viens no labākajiem pavāriem valstī. Savukārt sestdienā, svētdienā mums ir brīvdienas. Protams, ja kāds vēlas rīkot pie mums kāzas vai citas lielākas svinības, savlaicīgi saskaņojot, mēs tās rīkojam."

Lai vecajā šķūnī izveidotu semināru telpu, atvērta tipa virtuvi, plašu ēdamzāli, ziemas dārzu un 15 istabiņas ar 24 gultām, ieguldīti 5 miljoni kronu jeb aptuveni 550 tūkstoši eiro.

Viesu nams līdzās cūku ferma...

Ērika Braeka veikaliņš Oslo

Tad saimniece lūdza mūs pavērties pa logu uz 100 metru attālumā esošu baltu vienstāvu ēku, pie kuras atstājām savu auto. "Tajā atrodas vīra 1000 cūkas," smaidot saka viņa, bet mēs neticīgi grozām galvas – Latvijā ierastā cūku kūts smaka, izkāpjot no auto, nebija pat nojaušama! "Viesiem mēs nesakām, ka tik tuvu semināru telpām un restorānam ir cūku kūts, cilvēkiem tas rada nelāgu priekšstatu. Bet smakas tiešām nav, jo kūti ir ļoti augsti griesti, spēcīga ventilācijas sistēma. Paši lopiņi dzīvo dziļos salmu pakaišos un ēd vienīgi sauso barību," skaidro saimniece.

Norvēģijas garša Oslo centrā

Ideju meklējumi tam, kāds vēl var izskatīties lauku labumu veikals, neaprobežojas tikai ar Norvēģijas reģionu apmeklējumu. Glītā Oslo ostas ieliņā iekārtots veikaliņš "Fenaknoken".

Tā ir vieta, kur vienuviet pieejami Norvēģijas reģionos tradicionāli gatavotie gaļas sāļījumi, kaltētas zivis, brūnais siers, līdz šim neredzēta maize, dažādi ievārījumi, bet pats galvenais – zinošs, atraktīvs un ļoti atvērts saimnieks Ēriks Braeks.

"Piegādātājus apbraukāju un izvēlos pats, lai klātienē redzētu, kā tiek gatavots produkts, vai saimnieks ievēro Norvēģijai raksturīgās receptes un tradīcijas. Taču galvenais, – vai potenciālajam piegādātājam tā ir sirdslieta vai nē," atklāj Ēriks, kurš pats ir labā nozīmē apsēsts ar norvēģu tradicionālās virtuves izpēti.

Lai gan "Fenaknoken" tiek dēvēts par norvēģu kulinārā mantojuma centru, Ēriks atzīst, ka labi ja 10% Oslo iedzīvotāju zina par tā eksistenci. "Mūs daudz biežāk uzmeklē tieši tūristi, – informāciju par mums tie uzzina kā no saviem draugiem, kas te pabijuši, tā sociālajā tīklā Facebook un ceļojumu portāla Trip Advisor atsauksmēs."

Redzēt, nogaršot, sasmaržot un uzziņāt šajā bodītē tiešām var neiedomājami daudz. Jau ieejot veikālā, pirmie skatam paveras pie griestiem sakarinātu kaltētu jēra, ziemeļbrīžu, lielopu cisku, muguras un ribu krājumi. Plauktos ir vakuumā fasēta svaiga gaļa – filejas, šķiņķi, dažāda veida salami desas, brūnais siers. Neiztrūkstoši šeit ir arī sāļītas, ceptas, kūpinātas zivis – mencas, siļķes, lasis, butes, ātes, foreles, krevetes un pat vaļa gaļa. Veikals piedāvā arī Patanegra un Parma šķiņķi, kas gatavots pēc norvēģu receptēm. Kad pircējs no visa redzētā apjucis kā bērns rotaļlietu veikālā, talkā nāk saimnieks, kurš aizrautīgi skaidro katra produkta izcelsmi, pagatavošanas veidu un garšas īpatnības. ■

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

DĀRZKOPĪBA

Foto: Ilze Rūtenberga-Bērziņa

KAS NEPIECIEŠAMS BIOLOGISKO UPEŅU AUDZĒŠANAI

LLKC sadarbībā ar SIA “Krogzeme” šī gada pavasarī noorganizēja kopīgu semināru ciklu “Viss par upenēm – gan bioloģiskām, gan integrētām”, bet šajā reizē vairāk tieši par bioloģiskajām.

Radās vēlšanās izdarīt kopsavilkumu labi padarītam darbam, jo divos Valsts Lauku tīkla izglītojošos semināros – 27. februārī Rēzeknē un 16. martā Ozolniekos – un komercseminārā 22. martā Cēsīs klausītāju netrūka, bet domāju, ka noteikti Latvijā ir vēl daudz cilvēku, kuri ir pārdomu krustcelēs, ko darīt tālāk, kuras būs tās kultūras, kas varētu nodrošināt viņu nākotni. Uzklautos Andra Krogzema pieredzi un skatījumu, es arī teiktu, – kāpēc gan tās nevarētu būt tieši bioloģiski audzētās upenes.

Kāpēc tieši upenes?

Mums ir iespējas audzēt Latvijā daudzas citas ogu un augļu kultūras, bet šoreiz paskatīsimies, kāpēc tieši šobrīd ievērības cienīga ir tieši upene. Iekārtojot komercstādījumus, ikviena

audzētāja sapnis ir, ka ar to varēs pelnīt, un tas ir normāli.

Taču, lai tas tā būtu, vajadzīgi daudzi nosacījumi. Bioloģiski audzējot, ieņēmumi pašreizējā tirgus situācijā var sasniegt 4000 eiro/ha. Savukārt ražojoša upeņu stādījuma viena gada apkopšanas izmaksas sasniedz tikai 600 eiro/ha. Apkopšanas izmaksas patiešām būs tik zemas, ja apkopšanā tiks izmantota tehnika, jo, ja mēs gribam būt konkurētspējīgi ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās, tad bez tehnikas tas nav iespējams. Vienlaikus tirgus skaidri norāda, ka bioloģisko ogu virziens iezīmējas arvien skaidrāk. Latvijā apjomu dēļ tas varbūt vēl ir pārāk mazs, taču ārpus Latvijas to praktiski var nodēvēt par tirgu ar “cauru dibenu”, respektīvi, nav paredzams, ka tas būtu tuvākajā nākotnē piepildāms. Patērētāji un pārstrādātāji jau skaidri liek noprast, ka viņiem ir vajadzīga bioloģiskā oga, tajā skaitā upene.

Stādāmās platības

Latvijā daudzām kultūrām, tajā skaitā upenēm lielākā dilemma ir stādāmās platības. Cilvēki parasti, nezinot tirgu, lielākas platības baidās stādīt, jo kur tad tiks ogas. Jāsaprot, ka reālā tirgū audzētājam garantēt ne-

viens neko nevar, bet tieši tas ir tas, ko par visu varu grib audzētāji. Rezultātā tiek iestādīta neliela platība 1–5 ha, ar kuru tā īsti nevar tikt uz priekšu. Hektārs ir tā platība, kuru var apkopt ar rokām, bet tad ir jāstāda šķirnes, kam ir augsta deserta vērtība, un jāpārdod svaigā veidā tepat Latvijā, konkurence gan būs pamatīga. Vienīgā cerība, labi kopjot, izkonkurēt citus ar lielām un saldām ogām. Bēdas sākas tajā brīdī, kad platība ir vēl lielāka, līdz 5 ha, jo tādu normāli vairs apkopt un ražu novākt ar rokām nevarēs, bet tehniku gādāt ir ļoti dārgi. Rezultātā audzētājs ir savas izvēles ķīlnieks, jo ar tādu ogu apjomu kļūst par kārtējo konkurentu svaigo upeņu ogu tirgū Latvijā, kur cenas ir zemas un apjomi mazi. Jāsaka, ka tā ir kopēja problēma Latvijas augļu un ogu audzētāju vidū, mazie apjomi rada lielu konkurenci vietējā Latvijas tirgū, savukārt, lai izspiestu no tirgus ievestās ogas, trūkst apjomu un uzglabāšanas kapacitātes. Rodas jautājums, vai īsti ir izeja no šī burvju apla. Izeja ir, bet neapšaubāmi tā ir saistīta ar risku, tāpat lielāku stādījumu ierīkošanu un tehnikas izmantošanu. Tie būs 5 ha un vairāk, vai vislabāk, skatoties reāla biznesa virzienā, – 30 ha. Tāda platība ģimenei ļauj to izveidot par vienīgo ieņēmumu avotu, efektīvi izmantot vajadzīgo tehniku, labi apkopt stādījumus un iegūt salīdzinoši lēti saražotu, bet kvalitatīvu bioloģisko upeni.

Realizācijas tirgus

Sākam ar Latviju. Ko tad Latvijā būtu iespējams realizēt? Tās ir svaigas, saldētas, žāvētas ogas, sulu koncentrāti, sausie koncentrāti. Svaigo ogu tirgus ir ļoti mazs, jo katrs mēs pēc sevis varam pateikt, ka upene nav tāda oga kā zemenes, kuras katru dienu mēs sezonā būtu gatavi apēst pa kilogramam katru dienu, lielākoties upenes tiek izmantotas dažādos saldajos ēdienos, konditorejas izstrādājumos. Cita lieta ir saldētas ogas, tās dod realizācijai stabilitāti, jo ogas iespējams tirgot praktiski līdz jaunai ražai. Neatkarīgi no realizēšanas iespējām apjoms, ko tādā veidā un bieži tikai ar pakāpenisku piegādi var realizēt, ir no tonnas līdz 20 t. Te gan jāpiebilst, ka tas ir kopējais tirgus upenēm, jo atsevišķi tikai bioloģiskās upenes pieprasa atsevišķas vīna darītavas un nedaudz – pārstrādē.

► 9.lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8.lpp.

Vīna darītavās un citiem pārstrādājumiem vidējās cenas ir no 0,50–1,70 eiro/kg, restorānos (deserta ogas) – 1,20–2,00 eiro/kg, citos ēdināšanas uzņēmumos – 0,50–0,75 eiro/kg, bērnu pārtikas ražošanas uzņēmumā SIA “Latekofood” – ap 1,00 eiro/kg, un kā pēdējais glābējzvēns ir naktstirgus ar 1,20–2,00 eiro/kg.

Saldēšana dod iespēju pārvaldīt tirgus riskus. Jāsaka, ka Latvijai tas ir vājais punkts, jo iestrādes ir gan Carnikavā, gan Madonā, bet vēl tā īsti reālas saldētavas ir jāgaida. Ir iespējas saldētavas iznomāt, un daļa audzētāju arī tā dara, tikai Latvijā pagaidām ir tā sauktā parastā saldēšana pie -18 °C, tas nozīmē, ka ogas tiek sasaldētas ar visām kastēm, jāraugās, lai kastes būtu marķētas atbilstoši aukstuma izturībai, citādi nāksies gādāt jaunu taru, jo kastes lūzīs. Cita lieta, ja izmanto šoka saldēšanas metodi, kur process notiek pie -60 °C, tādā temperatūrā saldētās ogas droši glabāsies gadu. Priekšrocība ir tā, ka ogas vēl papildus tiek šķirotas, nolūzt pēdējie kātiņi, tās sašķiro pēc lielumiem un safasē lielajos papīra maisos, saliek uz paletes, būvē tā jau ir gatava prece tirgum. Pagaidām izskatās, ka palīdzība jāmeklē pie kaimiņiem Lietuvā – Šauļos un Biržos, kur tādas iespējas pastāv.

Galvenie audzēšanas reģioni pasaulē ir Skandināvija, Polija, Kanāda, Jaunzēlande, Krievija. Pasaules tirgus kapacitāte ir ap 180 000 t. Galvenie noieta tirgi ir Rietumeiropa, Āzija kā augsta potenciāla tirgus un ASV. Rietumeiropā biolo-

ģisko upeņu realizācija viennozīmīgi ir ar augšupejošu līkni, jo pieaug pieprasījums. Atsevišķu ražotāju piedāvātā cena ir 1,20–2,00 eiro/kg, te gan jāpiebilst, ka, iespējams, audzētājam jāreķinās ar to, ka pārstrādātājs var vēl prasīt sava sertifikāta ieviešanu saimniecībā, taču tās nav nepārvaramas grūtības. Savukārt ogu biržā cena svārstīsies ap 1,00 eiro/kg. Iespējams, nāksies noteikti mesties kopā ar citiem audzētājiem, tā kā uz ārējiem tirgiem bez kopējas stratēģijas un taktikas netikt. Kāds varbūt prasīs, bet kur tad lielākie audzētāji poļi? Polijā upeņu platības ir 36 000 ha, un poļi saražo aptuveni 50% no visa pasaules tirgus ogām, tādēļ lielā mērā diktē cenu. Taču bioloģiskās upenes no tā ir tikai 1000 ha. Tā kā poļi ir ļoti spēcīgi integrēto upeņu audzēšanā, un pārņemties uz bioloģiskām nemaz nav tik vienkārši, tad Eiropā, ja būs vienoti un nekašķsimies savā starpā, mums iespējas ir ļoti labas. Vislabākā kontaktu dibināšana ir “BIOFACH” izstāde Nirnbergā. Vai Latvijas audzētājiem interesants varētu būt Āzijas tirgus? Nākotnē noteikti, jo tā ietilpība ir patiešām milzīga. Ja pat izmēģinājuma partijai, kaut vai žāvētām upenēm, ir nepieciešams viens lielais “jūras” kontainers, tad varat nojaust, cik tas ir nopietni. Taču, ja platības Latvijā pēc kāda laika jau būs mērāmas tūkstošos hektāru, viss ir iespējams. Kas vēl var mainīties pasaules upeņu tirgū? Pilnīgi tukšs ir ASV upeņu tirgus, jo savulaik mistiskas kļūdas rezultātā pagājušā gadsimta 20. gados tika iznīcināti visi upeņu stādījumi. Ka tā ir kļūda, tika sa-

prasts jau tikai šajā gadsimtā, līdz ar to tur ir milzīgs upeņu produktu vakuums. Taču ASV pārtikas tirgus ir ļoti aizsargāts, un, lai gan ar milzīgu potenciālu, par to teikt, ka tur visas durvis ir vaļā, vēl ir pārāgi. Iespējams, ir jāpagaida, lai kā celmlauzi tur tiek iekšā poļi ar savām upenēm, un tad arī citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem, tajā skaitā Latvijai, pavērsies vēl viens tirgus. Šobrīd varbūt pat ir labi, ka tāda tieša iespēja vēl nepastāv, jo mums pašiem vēl daudz kas ir jāapzinās, jāiemācās, jāsaprot, un galvenais saprast, ka sadarbībā vai jaunajā vārdā “kopdarbība” ir īstais spēks.

Vajadzīga kopdarbība

Noslēdzot šo stāstījumu, vēlos teikt īpašu paldies Andrim Krogzemam par ieguldīto laiku un darbu. Jo vairāk iedziļinos dārzkopības nozares attīstības norisēs, jo vairāk es saprotu, ka mēs nekur no tās kopdarbības prom netiksim. Jo ātrāk mēs to katrs personīgi sapratīsim un kaut nedaudz sāksim cits citam uzticēties, varbūt pēc gadiem upeņu ogas kļūs par mūsu veiksmes stāstu un varbūt – ne par vienīgo, varbūt sekos citas – zemenes, krūmcidonijas, krūmmellenes, smiltsērķšķi, varbūt dažādu ogu vīni. ■

(Turpmāk vēl)

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

MAZĀS SAIMNIECĪBAS

LLKC KONSULTANTI PALĪDZĒS MAZAJĀM SAIMNIECĪBĀM

Mazās lauku saimniecības, kuras plāno tālāku attīstību, var sākt izstrādāt projektu pieteikumus 15 000 eiro liela atbalsta saņemšanai. Palīdzību projektu izstrādē sniegs arī aptuveni 70 LLKC konsultanti birojos visā Latvijā. Kopējais finansējums – 18 747 336 eiro, varētu pietikt 1250 saimniecībām.

Uz atbalstu var pretendēt saimnieciskās darbības veicējs – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā.

Lai saņemtu atbalstu, vērā tiks

ņemti vairāki kritēriji. Piemēram, gada kopējam neto apgrozījumam vai standarta izlaides vērtībai jābūt vismaz 2000 eiro, bet neviens no šiem rādītājiem nedrīkst pārsniegt 15 000 eiro. Kopējā īpašumā esošā vai nomātā LIZ nepārsniedz 50 ha u. c.

Projektus var īstenot dažādos ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu saistītos darbības virzienos. Plānotajam projektam ir jābūt saistītam ar nepārstrādātu un pārstrādātu lauksaimniecības produktu ražošanu.

Lai pārliecinātos par saimniecības atbilstību vispārējiem kritērijiem, var izmantot LLKC izstrādāto interneta

rīku “ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma”, kas atrodams: <http://esatbalsti.llkc.lv/>.

Papildjautājumus var uzdot “Forums ES finanšu piesaistei”, kas pieejams <http://forums.llkc.lv/>. LLKC kontaktpersonu saraksts pieejams: <http://ejuz.lv/d27>.

Projektu iesniegumu pieņemšana notiks no 2017. gada 1. jūnija līdz 30. jūnijam. Tomēr apkalpojamo personu skaits birojos ir ierobežots, tāpēc sazinieties ar konsultantiem savlaicīgi. Talsu un Ogres biroji vairs nepieņem jaunus šī pakalpojuma klientus. ■

LLKC Ekonomikas nodaļa

VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS

BAUSKAS PARTNERĪBAI – 1,6 MILJONU FINANSĒJUMS

Biedrības “Bauskas rajona lauku partnerība” pieredzei, pieņemot lēmumus un veicot teritorijas attīstību, šobrīd rit jau trešais plānošanas periods.

Bauskas rajona vietējās attīstības stratēģija iepriekšējā periodā īstenota 7 kārtās, iesniegti 269 projekti, no kuriem apstiprināti 157. Bijām to partnerību vidū, kas saņēma papildu ES finansējumu, ko novirzīt attīstībai nozīmīgu projektu īstenošanai. Kopumā plānošanas periodā apgūts publiskais finansējums 1 947 404,24 eiro. Šajā plānošanas periodā vietējās teritorijas attīstības projektiem pieejami 1,6 miljoni eiro.

Uzsākot jaunā perioda stratēģijas īstenošanu, 2016. gadā izsludināta viena projektu konkursa kārtā uzņēmējdarbības atbalstam un vietas potenciāla attīstībai. Iesniegti 56 projekti, no kuriem apstiprināti 25 par kopējo finansējumu 810 159,76 eiro. Ar ELFLA atbalstu līdz šī gada beigām plānots uzsākt bezglutēna konditorejas ražošanu ar iespēju saražoto nobaudīt jaunā kafējnīcā. Seši projekti vērsti uz aktīva dzīvesveida popularizēšanu, – taps profesionāla sporta zāle Bauskā, uzstādīs āra treniņierus, izbūvēs publiski pieejamu daudzfunkcionālu sporta arēnu Svitenē, savukārt Vecumnieku novadā attīstīs jāšanas sportu. Rundāles novadā tūrisma uzņēmējs dažādos piedāvājumus, iegādājoties velobraucējus un laivošanas aprīkojumu. Lai mazinātu darbības sezonālītāti, šis atbalsta saņēmējs līdz-

tekus tūrismam uzsāks augu izcelsmes produktu žāvēšanu un pārdošanu.

Priecē projektu īstenotāju aktivitāte kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā. Ar ELFLA līdzfinansējumu restaurēs Viļa Plūdoņa muzeja klēti un ratnīcu, Zemgales sētas “Everti” vēsturisko apbūvi, Bauskas Sv. Gara luterāņu baznīcas dienvidu fasādes apdari, labiekārtos Bārbeles parku un rekonstruēs estrādi.

Pirmais šī perioda ietvaros īstenotais projekts skatāms Iecavas novadā. Grāfa Pālena muižas kompleksa bibliotēkas ēkā veikta telpu vienkāršota

Restaurēs Viļa Plūdoņa muzeja klēti

Izveidots dienas centrs “Iecavnieca”

BAUSKAS RAJONA LAUKU PARTNERĪBA

- Teritorija: Bauskas, Iecavas, Rundāles un Vecumnieku novadi (izņemot Valles un Kurmenes pagastus).
- Dibināta: 11.01.2006.
- Biedru skaits: 40.
- Adrese: Uzvaras iela 1, Bauska.
- Valdes priekšsēdētāja: Jolanta Kalinka, tālr. 29781969, e-pasts: jolanta.lauva@inbox.lv.
- Stratēģijas administratīvā vadītāja: Inese Bramane, tālr. 26752200, e-pasts: bauskas.partneriba@inbox.lv.
- Mājaslapa: www.bauskaspartneriba.lv.
- Darba laiks: darba dienās no plkst. 8.00–17.00.

atjaunošana, pielāgojot tās dienas centru “Iecavnieca” vajadzībām.

Šogad Bauskas partnerība izsludinājusi 2 atklāta konkursa projektu kārtas. Aktivitātē “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” projektu iesniegumu pieņemšana turpinās līdz 20. aprīlim, bet aktivitātē “Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” projektu iesniegumi tiks pieņemti no 2. maija līdz 2. jūnijam. **■**

Inese Bramane, biedrības “Bauskas rajona lauku partnerība” stratēģijas administratīvā vadītāja

PARTNERĪBA LAUKIEM UN JŪRAI AICINA UZDRĪKSTĒTIES

Biedrība “Partnerība laukiem un jūrai” aizvadītā gada sākumā apstiprināja jauno attīstības stratēģiju, balstoties uz kuru vietējiem iedzīvotājiem dota iespēja pretendēt uz ES finansējumu savu ieceru īstenošanai.

Pērn tika izsludināti projektu konkursi divās kārtās: uzņēmējdarbības un sabiedriskā labuma projekti. Kopumā saņemti 33 pieteikumi, no tiem atbalstīti 20, tai skaitā 6 uzņēmējdarbības projekti, no kuriem 5 ir inovatīvi un kuru ietvaros paredzēts radīt 8 jaunas darba vietas.

Pēc projektu īstenošanas mūsu teritorijā būs uzcelta jauna zirgu jāšanas manēža, izveidota dekoru ražotne, porolonu izstrādājumu ražotne, izveidota konditoreja, pinēju radošā apskates darbnīca un mobilā virvju trase, labiekārtotas pludmales Jūrmalā un Engures novadā, un peldvietas pie Lielupes, izveidots tematiskais ciems Engurē un sakārtota teritorija pie Engures ezera,

ILGTSPĒJĪGA LAUKU TERITORIJAS ATTĪSTĪBA DOBELES PUSĒ

DOBELES

RAJONA LAUKU PARTNERĪBA

- Teritorija: Dobeles, Auces un Tērvetes novadi.
- Dibināta: 2005.
- Biedru skaits: 42.
- Adrese: Uzvaras iela 2, Dobeles.
- Kontaktinformācija: Aija Šenbrūna, tālr. 29812300, e-pasts: Aija.senbruna@gmail.com; Dace Vilmane, tālr. 29187113.
- Mājaslapa: www.dobelespartneriba.lv.
- Konsultācijas: pēc iepriekšēja pieraksta darba dienās.

Radīta iespēja apgūt tekstilmozaikas pamatus, kā arī citas šūšanas tehnikas un mašīnas

Vēl tikai īstenošanas procesā, tomēr jau acīmredzami veiksmīgs ir uzņēmējdarbības atbalsta projekts, ko īsteno SIA “Tērvetes veltes”, modernizējot vīna ražošanu. Tas notiek ar LEADER programmas atbalstu, ko novadā realizē “Dobeles rajona lauku partnerība”.

Pateicoties projektam, tiks uzsākta dzirkstošā vīna ražošana, izmantojot seno vīndaru metodi, – vīns tiks pildīts spiedienizturīgās pudelēs, un otrreizējās raudzēšanas rezultātā tas kļūs dzirkstošs, tādējādi tiks saglabātas senās amatniecības tradīcijas. SIA “Tērvetes veltes” interesentiem piedāvā arī ekskursijas un degustācijas, un, lai nodrošinātu tam pievilcīgu vidi, projektā plānots veikt arī labiekārtošanas darbus.

Dobeles novadā, tāpat kā citās Latvijas lauku teritorijās, savu artavu sniedz vietējā rības grupa – “Dobeles rajona lauku partnerība”, kas, pateicoties LEADER programmai, savā teritorijā var radīt iespējas izaugsmei, atbalstot aktīvo iedzīvotāju ieceres. Kā piemērs jāmin viena no partnerības teritorijas aktīvāka-

jām biedrībām – Auces kultūrizglītības biedrība “Ausma”, kas īstenojusi vairākus projektus iepriekšējā periodā, un arī pēdējā projektu konkursa kārtā guva atbalstu projektam “Apmācības šūšanas tehnikas pilnvērtīgai izmantošanai”, kas ir 2012. gadā īstenotā projekta turpinājums. Projekta ietvaros piecām vietēm ir iespēja apgūt tekstilmozaikas pamatus, kā arī šujmašīnas, overloka, izšūšanas un filcēšanas mašīnu pielietojumu. Apmācību noslēgumā, lai arī citi interesenti varētu skatīt paveikto, tiks rīkotas vairākas izstādes.

Tie ir tikai divi projektu piemēri no visiem tiem, kam pērn, kad tika īstenots projekta konkursa kārtā, tika sniegts atbalsts. Finansējumu kopā ieguva četri projekti uzņēmējdarbības veicināšanai, tai skaitā jau iepriekš minētais. Šo projektu ietvaros plānota daudzfunkcionālas ēkas būvniecība dažādu sporta veidu atbalstam un saimnieciskās darbības attīstībai, augu izcelsmes produktu pārstrādes būves būvniecība un šūšanas iekārtu iegāde uzņēmējdarbības attīstībai par 125 819,36 eiro. Četri projekti ieguvuši atbalstu publiskās infrastruktūras, dabas un kultūras objektu kvalitātes

uzlabošanai un pieejamības veicināšanai iedzīvotājiem, projektu īstenošanas rezultātā izbūvēs brīvdabas estrādes jumta konstrukciju, nodrošinot kvalitatīvus kultūras pakalpojumus Krimūnu pagasta iedzīvotājiem, labiekārto sporta un atpūtas laukumu Miltiņos, izbūvēs gājēju ceļiņu Bēnes ielā, Auces pilsētā, kā arī veiks Kroņauces stadiona pārbūvi par 180 000 eiro. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai teritorijas iedzīvotājiem atbalstīti deviņi projekti par 47 841,25 eiro, projektu realizācijas rezultātā tiks iegādāts videoprojektors un ekrāns Penkules kultūras namam, veikta Vecauces evaņģēliski luteriskās baznīcas teritorijas sakārtošana, dažāda sporta inventāra, pārtikas žāvētāja un saldētavas iegāde sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai. Vairāki no apstiprinātajiem projektiem jau ir īstenoti, piemēram, Dobeles novada Bērzes pagasta Miltiņu ciemā ir labiekārtots sporta un atpūtas laukums.

Arī pašlaik Dobeles rajona lauku partnerība ir izsludinājusi LEADER projektu konkursa 2. kārtu par kopējo atbalstu trīs rīcībās 878 534,45 eiro apmērā.

Aija Šenbrūna, Dobeles rajona lauku partnerības administratīvā vadītāja

izveidotas telpas svētdienas skolai Engurē, kā arī attīstīti sporta un kultūras objekti Tukuma un Engures novados.

Kopā no 2016. līdz 2018. gadam tiks izsludināts 2 134 540 eiro liels finansējums, no kura 696 200 eiro ELFLA rīcībām un 1 438 340 eiro Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda rīcībām.

Ilze Turka, BDR “Partnerība laukiem un jūrai” administratīvā vadītāja

PARTNERĪBA LAUKIEM UN JŪRAI

- Teritorija: Engures novads, Tukuma novads (izņemot Sēmes, Pūres, Irlavas pagastus un Tukuma pilsētu), Jūrmala.
- Dibināta 27.07.2006.
- Biedru skaits: 33.
- Adrese: Talsu iela 4, 319. kab., Tukums.
- E-pasts: ilze.turka@plj.lv, mājaslapa: www.plj.lv.
- Tālr. 29528441.
- Darba laiks: pirmdienās un ceturtdienās no plkst. 9.00–17.00, vēlams iepriekš saskaņot tikšanās laiku.

MEŽSAIMNIECĪBA

MEŽA PUTNI ATGRIEZUŠIES, KAS JĀZINA

Pavasārī atgriežas gājputni un steidz vīt ligzdas, domājot par pēcnācējiem. Vairākums putnu dzīvo mežā un ir neatņemama meža ekosistēmas sastāvdaļa.

Putnu uzturēšanās mežā saistīta ar barības iegūšanu, vēl citi izvēlējušies mežā klusas vietas ligzdošanai. Tomēr ne vienmēr izdodas salāgot mūsu – cilvēku – vajadzības pēc koksnes ar putnu dzīvi mežā.

Pēc Latvijas Ornitoloģijas biedrības (LOB) informācijas, mežizstrāde putnu ligzdošanas laikā ik gadu izposta vismaz 50 000 putnu ligzdu un traucē ligzdošanu arī tiem putniem, kuru ligzdas fiziski netiek izpostītas. Latvijā pēdējos desmit gados ir samazinājušās tādu putnu sugu skaits kā peļu klijāns, mežzirbe, parastā ūbele, dižraibais dzenis, mazais dzenis, plukšķis, purva zīlīte un egļu krustknābis. Tās visas ir saistītas ar meža ekosistēmu.

Lai mazinātu cilvēku ietekmi uz putnu populāciju, normatīvos dokumentos noteikti aizliegumi. Sugu un biotopu aizsardzības likumā teikts: "Aizliegta apzināta putnu ligzdu un olu iznīcināšana vai bojāšana, ligzdu pārvietošana, putnu olu laišana un iegūšana arī tad, ja tās ir tukšas" (11. p. 3. punkts).

Lai netraucētu dzīvniekus un putnus vairošanās sezonā, meža apsaimniekošanā saskaņā ar MK Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumiem meža apsaimniekošanā" paredzēti šādi aizliegumi:

- No 1. aprīļa līdz 30. jūnijam visos mežos aizliegta līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 20 gadu vecu egļu mežaudžu kopšana, izņemot jaunaudzes, kur skuju koku vidējais augstums nepārsniedz 0,7 metrus, bet lapu koku vidējais augstums – vienu metru.

- No 15. aprīļa līdz 30. jūnijam aizliegta galvenā cirte pilsētas mežos un no 1. aprīļa līdz 30. septembrim aizliegta galvenā cirte Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotās saimnieciskās darbības joslā.

Noteikumos arī minēts, ka, veicot mežizstrādi, mežaudzēs aizliegts cirst un izvākt ekoloģiskos kokus, kokus ar putnu ligzdām, kuru diametrs pār-

Foto: Vladislavs Kundziņš

sniedz 50 centimetrus, kā arī koku rindu un pamežu ap tiem, dobumainus kokus, kuru dobuma diametrs pārsniedz 10 centimetru, sausos kokus un citus kokus, kas saglabāti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu mežā.

LOB ir aicinājusi noteikt vispārēju mežizstrādes un jaunaudžu kopšanas pārtraukumu no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam, iekļaujot šo prasību MK noteikumos "Dabas aizsardzības noteikumi mežu apsaimniekošanā", ko vēl nav izdevies ieviest, bet ikviens meža īpašnieks to labprātīgi var ievērot.

Putni uzlabo meža sanitāro stāvokli

Putni mežā kā barību izmanto kukaiņus, to kūniņas, oļiņas un kāpurus. Liela daļa no tiem ir dobumperētāji putni, kas dabiskos apstākļos ligzdu iekārtošanai izmanto dažādu koku dobumus. Izgatavojot būrīšus un izliekot tos mežā pietiekamā daudzumā, iespējams samazināt meža kaitēkļu skaitu. Mežā ieteicams izvietot vienmērīgi 4–6 būrīšus uz hektāra 35–50 metru attālumā citu no cita.

Par dažādu putnu būrīšu izgatavošanu un izvietojumu mežā informāciju var atrast LOB interneta vietnē www.lob.lv un Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā www.daba.gov.lv.

AS "Latvijas valsts meži" izdevumā "Putnu būrīšu izgatavošana un uzstādīšana" var atrast informāciju, kā izgatavot 9 dažādas mākslīgās ligzdvietas apmēram 20 putnu sugām, sā-

kot ar mājvietu lielajai zīlītei un mājas strazdam, beidzot ar urālpūci un gaigalu. Izdevums pieejams interneta vietnē www.mammadaba.lv.

Būsim iecietīgi pret migrējošiem putniem!

Migrējošie putni pulcējas lielos baros un ceļošanas laikā periodiski apstājas, lai atpūstos, paēstu un pārļautu ceļošanai nelabvēlīgus laika apstākļus. Tā kā cilvēka saimnieciskās darbības rezultātā ir samazinājušās putnu dabiskās barošanās vietas, tad putni izvēlas apmesties cilvēka iekoptajos tīrumsos.

Sugu un biotopu aizsardzības likumā teikts, ka migrējošiem dzīvniekiem (arī putnu sugām, kas nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos) nepieciešams nodrošināt netraucētu atpūtu un barošanās migrācijas sezonas laikā, ieviest saudzīgas ekoloģiskās metodes, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus.

Kompensāciju izmaksas kārtību nosaka MK noteikumi Nr. 353 "Kārtība, kādā zemes īpašniekiem vai lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, un minimālās aizsardzības pasākumu prasības postījumu novēršanai".

Finansējuma apmērs kompensāciju izmaksām par 2016.–2019. gadu ir paredzēts 291 374 eiro apmērā. **■**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 63050477

BRISELES GAITEŅOS

PĒDĒJAIS UZRĀVIENS BALSOJUMAM PAR KLP

Līdz aprīļa sākumam 25 000 ES pilsoņu bija piedalījušies Eiropas Komisijas (EK) aptaujā par to, kādai būt ES Kopējai lauksaimniecības politikai pēc 2020. gada, liecina EK Lauksaimniecības ģenerāldirektorāta informācija.

Vēl līdz 2. maijam ikvienam ir iespējas piedalīties EK rīkotajā aptaujā par ES Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP). Aptaujā ir 32 jautājumi gan par līdzšinējo KLP darbību, gan par vēlamajām izmaiņām nākotnē. Ar aptaujas palīdzību EK vēlas apkopot viedokļus par pašreizējās politikas

darbību un grūtībām, ar kurām saskaras ES lauksaimniecība un lauku apvidi; apkopot un izvērtēt idejas par to, kā pielāgot politiku šīm jaunām grūtībām; pārskatāmā veidā aptvert plašāko iespējamo par ES lauksaimniecību pausto viedokļu un raižu diapazonu; izvērst debates par KLP, iesaistot tajās plašāku sabiedrību, un mudināt lielāku skaitu cilvēku piedalīties diskusijā par šo politiku.

Aptaujas rezultāti tiks publiskoti konferencē 7. jūlijā, uz kuru aicinās pilsoniskā dialoga grupu pārstāvjus, lauksaimniecības un vides interešu aizstāvjus, ekspertus un citas perso-

nas, kas pārstāv patērētāju un veselības asociāciju intereses.

ES lauksaimniecības komisārs Fils Hogans norādījis, ka nākotnes KLP jābūt videi draudzīgākai un ilgtspējīgākai, labāk pielāgotai paaudžu maiņas nepieciešamībai, veidotai tā, lai iegrožotu cenu svārstīgumu. Sabiedrības vairākuma viedoklis tiks ņemts vērā, veidojot KLP likumošanas paketi, kuras pirmie uzmetumi sagaidāmi jau šī gada beigās.

Aptauju par ES Kopējo lauksaimniecības politiku var aizpildīt, izmantojot saiti: https://ec.europa.eu/agriculture/consultations/cap-modernising/2017_lv

PIENA CENAS STABILAS, TIRGUS – NESTABILS

Šī gada pirmajos mēnešos piena ražošanas apjomi ES salīdzinājumā ar pērnā gada sākumu ir samazinājušies par 2,4%, vienlaikus iepirkuma cenas stabilizējušās – vidēji 33 centi par kg piena.

Situācija ES piena tirgū vērtēta COPA-COGECA un EK darba grupā “Piens un piena produkti”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Silvija Dreijere.

EK dati liecina, ka pērn ES kopumā saražotā piena apjoms bija par 0,4% lielāks kā 2015. gadā, tiesa, straujš piena ražošanas kāpums bija tikai pirmajā pusgadā. Sākot no jūnija, katru mēnesi saražotā piena daudzums bija mazāks kā attiecīgajā mēnesī 2015. gadā. Arī 2017. gada pirmie mēneši ir ar mīnusa zīmi salīdzinājumā ar 2016. gadu. Vislielākais realizētā piena apjoma kāpums bija Nīderlandē (gandrīz par 1 milj. t), Īrijā, Bulgārijā. Vislielākie realizētā piena kritumi bija Lielbritānijā un Francijā.

Vērtējot pasaules tirgus, EK secina, ka piena ražošanas apjomi Austrālijā ir sarukuši par 8,5%, Jaunzēlandē – par 2,6%, kur laika apstākļi gan sāk uzlaboties un piena ražošanas apjomi palielinā-

ties. Savukārt ASV saražotā piena apjomi ir palielinājušies par 2,5%.

Darba grupas dalībniekiem, atskaitoties par situāciju savās dalībvalstīs, Vācijas pārstāvis norāda, ka piena ražošana pērnā gada otrajā pusē samazinājusies par 4%, vidējā cena – 32,4 centi/kg. Netiek prognozēts, ka Vācijā piena ražošanas apjomi palielināsies, jo krīzē daudzi saimnieki aizgājuši no ražošanas. Šogad no maija tirgū tiks piedāvāts no ĢMO brīvs piens.

Īgaunijā krīzē tika pazaudēti 10% no nacionālā ganāmpulka, pašreiz notiek nozares atkopšanās, jo cena ir sasniegusi 32 centus. Somijā cena ir stabila 36 centi/kg. Te strādā pie skolas piena programmas, lai tajā iekļautu bioloģisko pienu. ĢMO pienā nav pieļaujams jau labi ilgu laiku.

Īrijā piena ražošanas apjomi pērn kāpuši par 4,4%, un zemnieki cer uz cenu stabilitāti. Janvārī piena cena bez PVN bija 29,6 centi/kg. Šogad PVN palielināts, un cena ar nodokli ir vidēji 31 cents. Dānijā 2016. gadā piena ražošanas apjomi palielinājās par vairāk kā 1%, bet šogad janvārī ražošanas apjomi bija iepriekšējā gada līmenī. Cena palielinās, un martā tā bija jau 36,7 centi/kg.

Polijā situācija stabilizējusies. Piena ražošanas apjomi pagājušajā gadā palielinājās, un šī tendence saglabājas arī šogad, jo janvārī piena apjomu kāpums bija 4% pret pagājušā gada janvāri. Piena cena janvārī pārsniedza 30 centus, bet februārī samazinājās par 3%. Polijas pārstāvis norāda, ka ES atbalsta nauda tika maksāta arī saimniecībām, kas pārgāja no piena ražošanas uz gaļas liellopu nozari.

Francijā piena ražošanas apjomi pērn saruka par 2,2%, īpaši gada beigās, kad tika ieviesti ražošanas samazināšanas pasākumi. Vidējā cena šogad 30,5–31,5 centi/kg. Itālijā cena pēdējos mēnešos ir palielinājusies un pašreiz ir 37 centi, ražošana ir palielinājusies par 3%. Pārstrādē 50% no saražotās produkcijas ir ģeogrāfiskās izcelsmes produkti. Kopumā situācija netiek vērtēta tik laba, kā gribētos. Čehijā cena zemākā ES – 29 centi/kg, ražošanas samazinājums ir 10%, tiek cerēts uz labākām cenām un ražošanas apjoma stabilizāciju. Zviedrijā cena ir atkopusies no krīzes un ir 34 centi/kg konvencionālajam pienam, 45 centi – bioloģiskajam.

EK ilgtermiņa prognozes piena tirgum liecina, ka 2020. gadā vidējās piena iepirkuma cenas varētu būt 31 cents/kg un 2026. gadā – 35 centi/kg. 2026. gadā vienlaicīgi pastāvēs liela cenu amplitūda (30–41 cents/kg).

Informāciju publicēšanai sagatavoja
Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2017. GADA MAIJĀ

	Terminš	Aprīlis												Maijs												Jūnijs					
		1	5	9	10	11	17	18	19	20	24	25	30	1	2	3	5	10	14	15	16	20	21	22	23	25	30	31	1	15	20
Platību maksājumi	Vienotais platībmaksājumu iesniegums																														
	Vienotais platībmaksājumu iesniegums ar kavējuma sankciju																														
	Atbalsts kvalitatīvas sēklas sagatavošanai un izmantošanai																														
	Fitosanitāro pasākumu kompensācijas																														
Valsts atbalsts	Kompensācijas dzīvnieku infekcijas slimību gadījumos																														
	Atbalsts ciltisdarba pasākumiem netradicionālajās nozarēs																														
	Atbalsts biškopības nozarei																														
	Dīzeļdegviela lauksaimniekiem																														
Lauku attīstības programmas pasākumi	Riska pārvaldība																														
	Tirdzniecības pasākumi																														
	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																														
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																														
	Zvejas flotes modernizācija																														
	Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana																														
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																														
	Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																														
Grāmatveidība un nodokļi	Mikrouzņēmumu nodoklis																														
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																														
	Dabas resursu nodoklis																														
	Nekustamā īpašuma nodoklis																														
	Darījumu kvītis																														
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																														
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																														
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																														
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																														
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																														
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																															
Gada pārskats																															

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

WWW.LLKC.LV

WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

LAUKU ATTĪSTĪBA

BRĀĻI BALOŽI SĀKUŠI IZGATAVOT ĢITĀRAS

Brāļi Māris un Mārtiņš Baloži dzīvo Riebiņu novada Stabulnieku pagastā. Jaunieši ģimenes uzņēmumā nodarbojas ar kokapstrādi un šobrīd uzsākuši pat ģitāru izgatavošanu. Pagaidām ģitāras vairāk tiek izgatavotas hobijs līmenī, bet nākotnē tas varētu kļūt par ienesīgu biznesu.

Darbojoties kokapstrādē, 2015. gadā brāļi ieguva arī sertifikātu par apmācību kursa beigšanu Valsts Lauku tīkla aktivitātē “Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai” un jau otro gadu piedalās LLKC organizētajā konkursā “Laukiem būt!”. Reģionālo darbu aizstāvēšanā šogad viņi ieguva Mentora balvu. Jaunieši atzinīgi novērtēja iespēju piedalīties konkursā un savas idejas prezentēt “skaļi”. Brāļi atzīst, ka tā bija iespēja un izaicinājums, ko viņi iesaka izmantot arī citiem. Tikai runājot un sapņojot, idejas arī īstenojas.

Zemnieku saimniecība “Brāļi Baloži” ir ģimenes uzņēmums, kas nodarbojas ar mēbeļu, kāpņu durvju un logu izgatavošanu, sniedz arī zāģbaļķu zāģēšanas pakalpojumus. Papildus saimniecībā tiek audzēti graudaugi.

Kokapstrādē kopš bērnības

Jaunieši kokapstrādē iesaistījušies kopš bērnības, jo vectēvs un tēvs ir galdnieki. Māris smeļ, ka bērnībā lielāko dienas daļu pavadījis, spēlējoties ģimenes darbnīcā. Gadu ga-

rumā uzkrātās praktiskās zināšanas tika nostiprinātas izglītības iestādēs. Māris ieguva izglītību Latvijas Lauksaimniecības universitātē kā kokapstrādes inženieris. Savukārt Mārtiņš pabeidza Cēsu profesionālo vidusskolu kā mēbeļu galdnieks. Studiju laikā brāļi dzīvoja pilsētās, bet tik un tā katras brīvdienas brauca uz laukiem. Kā daudzi jaunieši pēc izglītības iegūšanas, arī Māris un

Mārtiņš savu laimi izmēģinājuši ārzemēs,

tomēr ātri vien ceļš veda mājup. Ārzemēs būdami, sapratuši,

ka dzīvos un strādās laukos un darbības niša būs saistīta ar koksnī kokapstrādi. Tā kā ģimenei ir kokapstrādes darbnīca, brāļi sāka to izmantot savu ideju īstenošanai. Turpat arī tiek realizēta viena no pārdrošākajām idejām – ģitāru izgatavošana. Tāpat kā ikviens no mums, arī Māris un Mārtiņš ir dažādu tipu cilvēki: Māris ir vairāk runātājs, savukārt Mārtiņš – darītājs.

Māris stāsta, ka ideja radusies pavisam nejauši, kad māsa saka mācīties Viļānu mākslas un mūzikas skolā ģitārspēli, un viņai bija nepieciešams savs instruments. Tad jaunieši nolēma nevis iegādāties rūpnieciski ražotu ģitāru, bet izgatavot to paši, jo, ja izglītība un praktiskās iemaņas ir, kāpēc gan to neizmantot. Sākumā brāļi atrada akustiskās ģitāras rasējumu un tika saprasts, ka ģitāras izgatavošana ir ļoti smalks un niansēts process, un tas nepavisam nebūs vienkārši. Lai arī grūtības sapratuši jau procesa sākumā, viņi neapstājās, bet gan mēģināja, darīja un pierādīja, ka to spēj.

► 16. lpp.

Mārtiņš (no kreisās) un Māris Baloži ar pirmo izgatavoto ģitāru

Foto: no Baložu ģimenes arhīva

KONSULTATĪVĀ PADOME

LLKC DIBINA KLIENTU KONSULTATĪVO PADOMI

Lai labāk izprastu lauksaimnieku un reģionu uzņēmēju problēmas un izaicinājumus, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) izveidojis Klientu konsultatīvo padomi. Tajā uz brīvprātības principiem darbosies LLKC klienti un biroju vadītāji no visiem novadiem.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: “Padomē esam aicinājuši saimniekus, LLKC klientus,

kuri savā reģionā ir aktīvi viedokļa pārdotāji un var palīdzēt veidot lauksaimniecības stratēģiju, kas vērsta uz izaugsmi. Lauksaimniecība kļūst par aizvien intensīvāk augošu nozari, kas nozīmē, ka arī saimniekiem jāklūst aizvien zinošākiem. Tieši tādēļ veiksmīgā saimniekošanā pieaugs profesionālu konsultantu loma. Izveidotās padomes mērķis ir panākt, lai konsultants un saimnieks būtu ciešā sasaistē, meklējot inovatīvus risinājumus un piedāvājot neatkarīgus, izsvērtus padomus. Saim-

nieks un konsultants viens bez otra pastāvēt nevar. Tādēļ ceram, ka šī sadarbība sniegs abpusēju ieguvumu.”

LLKC Klientu konsultatīvajā padomē kopumā darbosies 30 personas, kas regulāru tikšanos laikā analizēs dažādu programmu ieviešanas efektivitāti reģionos un sniegtu pakalpojumu noderīgumu. Tāpat padome sniegs ieteikumus LLKC birojiem to darbības efektivitātes paaugstināšanai. ■

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Tā top
ģitāra

◀ 15. lpp.

Smalks un sarežģīts izgatavošanas process

Brāļi atklāj svarīgākās pamatlīnijas ģitāras izgatavošanā. Materiāli ģitāras izgatavošanai tika iegādāti dažādos kokapstrādes un mūzikas veikalos. Pirmo ģitāru brāļi izgatavojuši no egles un kļavas koksnes. Ģitāras izgatavošanā tiek izmantotas tikai tās koku sugas, kam ir rezonanses spēja, piemēram, kā eglei un kļavai un vēl vairākām eksotiskām koku sugām. Ģitāras korpusu izlocīja no kļavas lameles. Korpusa priekšpuse tika izgatavota no egles, no kuras tika atlasīta tikai radiāla koksne, lai būtu labākas skaņas īpašības. Tāpat visas ribas, kas ir ģitāras korpusā, bija izgatavotas no egles. Ģitāras korpusu tika turēts formā, kamēr netika pielīmēta ģitāras priekšpuse un aizmugure. Aizmugure tika gatavota no kļavas. Grifs ir ļoti svarīga detaļa, un tas tika izgatavots no kļavas. Grifa sagatavi iz-

gatavo ar virsmēriem, lai koksne zaudētu spriegumu. Kad grifs bija nostāvējis un vairs nenotika deformācijas, tas tika pieslīpēts precīzajā formā. Brāļu gatavotajai akustiskajai ģitārai bija metāla stīgas, kas radīja ļoti lielu spriegumu grīfā. Līdz ar to šīs ģitāras grīfā bija jāiestrādā metāla stienis. Lielais spriegums ar laiku izliec grifu, taču metāla stienis regulē, izlīdzina grifu un nodrošina tam lielāku stabilitāti. Korpusa daļa ar grifu tika savienota ar dzegulā palīdzību. Ģitāras detaļas tika slīpētas ar dažāda raupjuma slīppapīriem, līdz panākts nepieciešamais virsmas gludums. Beigās ģitāra tika apgleznota, tonēta un lakota.

Nemītīgi darbojoties un izzinot visus procesus, pirmā ģitāra bija gatava. Brāļi atzīst, ka ģitāra jāizgatavo ar pacietību un rūpību. Tās izgatavošanas process ilga apmēram mēnesi. Izgatavotā ģitāra bija arī jānovērtē. Brāļiem muzikālās izglītības nav, tāpēc ģitāru

izmēģināja Mūzikas skolas pedagogi, un veikumu atzinīgi novērtēja, lai arī ražošanas procesā bija radušās vairākas nepilnības. Brāļi atzīst, ka pēc pirmās ģitāras izgatavošanas viņi ir sapratuši savas kļūdas un otrreiz tās nepieļaus. Šobrīd jaunieši strādā pie vēl dažu ģitāru prototipa izgatavošanas, lai gala produkts būtu nevainojams.

Dažādas tehnikas un produkti

Papildus jaunieši izgatavo dažādus virpotus traukus un svečturus, mēbeles un pat bērnu rotaļlietas. Lai gan šobrīd Mārtiņš un Māris Baloži savu atsevišķu uzņēmējdarbību kā ģitāru ražotāji nav vēl reģistrējuši, tas ir tuvākais nākotnes plāns. Tas dos iespēju startēt projektos un piesaistīt investīcijas ražošanas procesa modernizācijai un produkcijas klāsta dažādošanai. Brāļi ar savu neatlaidību un darba sparu spēj nodrošināt izstrādājumu kvalitāti un ir pierādījuši savu meistarību dažādās kokapstrādes tehnikās un produktos. Kvalitatīvu produktu ražošana nodrošinās brāļu atpazīstamību ne tikai Latvijā, bet arī aiz tās robežām.

Lai atpūstos no ikdienas darbiem, brāļi dejo vidējās paaudzes deju kolektīvā "Stabulnieki". Māris stāsta, ka mamma ir deju kolektīva vadītāja, varbūt arī tāpēc visa ģimene ir iesaistīta.

Prieks, ka jaunieši ir atraduši savu dzīves jēgu, darot to, kas patīk un izdodas. ■

Jolanta AUGŠPŪLE,
LLKC Preiļu konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: jolanta.augspule@llkc.lv
tālrs. 26788681

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas
Pastā, abonēšanas indekss 1163.